

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2021-366

20.4.2021

Frende Skadeforsikring AS

Motorvogn

Uriktige opplysninger vedrørende hastighet? – fal. § 8-1 fjerde og femte ledd.

Sikredes bil ble påført større skader under en utforkjøring. Fartsgrensen var 80 km/t på ulykkesstedet. Sikrede forklarte til politiet og til selskapet at han hadde holdt en hastighet på mellom 75 og 80 km/t da hendelsen oppstod. Rekon konkluderte med at sikrede sannsynligvis hadde holdt en hastighet på rundt 119 km/t, og ikke under 109 km/t, da bilen skrenset ut i grøften. Selskapet avsto erstatning og sa opp forsikringsavtalen under henvisning til at sikrede hadde gitt uriktige opplysninger vedrørende hastighet forut for hendelsen, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd. Nemnda kom til at selskapet var uten ansvar og kunne si opp forsikringsavtalen som følge av sikredes brudd på opplysningsplikten under skadeoppgjøret. Nemnda viste i den forbindelse til at det er alminnelig kjent at opplysninger om hastighet er en sentral faktor ved vurderingen av risikoen ved bilkjøring, og spørsmålet om det foreligger grov uaktsom fremkallelse av forsikringstilfellet.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning for skade på bil, og spørsmålet om selskapet er fri for ansvar og kan si opp forsikringsavtalen pga. brudd på opplysningsplikten under skadeoppgjøret, jf. forsikringsavtaleloven (fal.) § 8-1 fjerde og femte ledd.

Sikredes bil ble påført omfattende skader under utforkjøring den 20.5.20. Fartsgrensen på ulykkesstedet var 80 km/t. Ifølge politidokumentene var det god sikt, tørr og bar vei samt dagslys på ulykkestidspunktet. Videre fremgår det at:

I retning nordover kunne man se tydelige hjulspor på utsiden av vegbanen på høyre side av veien. Videre kunne man se hjulspor et lite stykke før man kunne se tydelige bremsespor bortover asfalten. Fra vegskulderen til der bilen lå, var det ca. 108m med spor fra bilen. Området bilen kjørte ut er merket med merkespray.

I politiavhør samme kveld har sikrede blant annet forklart følgende:

Mistenkte forklarte at han kjørte på veien et sted som heter (L). (Han var alene i bilen. ...). Han vet at veien er merket med 80 km/t, og han anslo at han selv hadde mellom 75 og 80 km/t da hendelsen inntraff, og han begrunner dette med at bilen hans er utstyrt med varsel indikator for fart, som varsler om han kommer over avlest hastighet. Han forklarte at han holdt seg langs den hvite stripen ved siden av veien, og tror ikke selv at han er utenfor veien, men følte at han år et kakk, eller kjører over en stein, der han får en sleng i samme retning som veien på stedet (venstre slak kurve ...)

Mistenkte forklarte videre at han fikk en kontrasleng på bilen, og at han glei over motgående kjørefelt der det ikke var trafikk i det hendelsen inntraff. Videre forklarte mistenkte at han med sitt venstre forhjul traff en forholdsvis dyp grøft som kommer ut fra under veien. Han kunne ikke anslå noe hastighet når han traff grøften, men at den måtte ha vært svært mye lavere siden bilen er en 2019 modell, og har sikkerhetssystemer som ABS, som har bremsset bilen godt ned. Han følte store deler av hendelsen at han skulle få kontroll på bilen igjen, men mener selv at det som er årsak til hendelsen, slik vi så den da vi kom til stedet, var at bilen var kommet ut i grøften, slik at den fikk et løft og at bilen havnet på siden av den grunn.

...

Politiet har avhørt tre vitner i tilknytning til hendelsen som kom kjørende i motsatt kjøreretning. Ett av vitnene har forklart at:

Bilen kom utenfor(asfaltkanten) på sin høyre side og fikk skrens mens den fortsatte mot vitnet. Den kom over i motsatt kjørefil før den gikk ned i grøfta og snurret flere runder.

Vitnet sa at farten så normal ut, han lot i hvert fall ikke merke til noe som så unormalt ut (under avhøret sa vitnet at han på ingen måte kunne si noe om hvor fort bilen kjørte, men at han ikke gjorde seg noen tanker ved farten – STB).

...

(Under avhøret sa vitnet at han så det kom støv/grus da bilen kjørte ut på sin høyre side før den fikk skrens – STB)

Et annet vitne kontaktet politiet og informerte om at hun hadde observert sikredes bil like før utforkjøringen:

... Hun så at han hadde ganske høy fart. Fartsgrensen er 80, men han hadde mye høyere fart enn dette. I en sving der, kjørte denne bilen litt i grøfta, før han havnet på midten av veien. Hun tror han kan ha blitt så redd da han havnet utfor veien, at han svingte kraftig til motsatt side for å havne på veien igjen. Hun møtte ham ikke nøyaktig i svingen, men litt etter han hadde kjørt i svingen. Men hun så at han mistet kontrollen på bilen. Vitnet måtte kjøre langt ut til siden og bremse for å unngå ham. Han kjørte forbi vitnet, og vitnet så at bilen skrenset ut i grøfta med bakhjulene, slik at det kom en røyksky av sand. Hun så at bilen vridde seg. Bilen var da bak vitnet, og vitnet så dette gjennom speilene. Men vitnet så ikke hva som skjedde etter dette, da hun hadde rundet svingen like etter han skal ha kjørt ut fra veien.

...

Det siste vitnet har forklart at:

...Hun så bilen komme kjørende fra ganske langt borte, men hun syntes det så ut som om han kjørte for fort. Fartsgrensen på stedet var 80, men hun tror han kan ha ligget i 90-100 km/t. I hvertfall lå han mye fortere enn hva andre biler gjør.

Plutselig så hun at bilen fikk en sleng. Med dette mener hun at først så fulgte bilen veien, men så var det som at rumpen havnet foran fronten på bilen. Hun tror dette skjedde som følge av at han havnet i grøften. De andre personene vitnet har snakket med, sa at bilen ikke hadde fått den slengen hvis den ikke hadde havnet i grøften. Hun bremset ned da hun så dette. Bilen før over veien, før den snurret. ...

Politiet utstedte 1.6.20 et forelegg på kr 10 000, med tap av førerrett i seks måneder.

Selskapets utreder avholdt en telefonsamtale med sikrede den 15.6.20. Utrederens referat fra samtalen gjengir følgende forklaring fra sikrede:

Den 20.5.2020 kjørte han nordover på Fv. 834 fra B. Det var tørt på veien. Han kjørte i skiltet 80 km/t sone. Da han nærmet seg Løp gjorde bilen hans plutselig et hopp og han mente at høyre bakhjul traff en stein eller et dyr. Han ble spurt om han så stein eller dyr liggende i veien, men gjorde ikke det.

Som følge av "hoppet" ble det risting i bilen og bilen begynte å skli/sladder. Samtidig som han bremset forsøkte han å rette opp bilen, men greide ikke og bilen fortsatt over i motgående kjørebane og han traff en grøft (utløp på en elv) og bilen veltet over på venstre side. ...

Det er skiltleser i hans bil. Den gir signal ved at den blinker når han kjører over fartsgrensen. Han fikk ingen indikasjoner fra skiltvarsleren og mente at han kjørte i mellom 75 – 80 km/t da uhellet oppsto. Det er også det han har opplyst til politiet.

Hvis han bremser for hardt så kommer nødlys på – det skjedde ikke. Han hadde heller ikke cruisekontrollen på.

...

Selskapets utreder besiktiget skadestedet sammen med politiet den 18.6.20. Utrederens notat omtaler bl.a. forklaring fra politiet om at det ikke hadde sett spor etter dyr eller stein i veien hvor uhellet hadde skjedd.

Tingretten fant i kjennelse av 25.6.20 at det var skjellig grunn til mistanke til at sikrede ikke opptrådte tilstrekkelig hensynsfullt, aktpågivende og varsomt i forkant av ulykken, jf. vtfl. § 3:

Ved vurderingen har retten lagt vekt på at to av tre vitner har forklart at de oppfattet at bilen holdt høyere hastighet enn fartsgrensen. Videre at det ikke foreligger konkrete holdepunkter for at hendelsen skyldes feil ved veibanen eller kjøretøyet. Basert på bevisene retten har fått presentert, mener retten det er sannsynlighetsovervekt for at hendelsen skyldes siktedes egen atferd, i form av høy hastighet og/eller manglende oppmerksomhet. Sannsynlighetsovervekt er tilstrekkelig for å konstatere skjellig grunn til mistanke.

Retten antar for øvrig at ytterligere undersøkelser, for eksempel av bremsespor og selve bilen, vil kunne bringe på det rene hvilken hastighet som ble holdt, og om det var feil ved bilen eller veibanen.

Selskapet gav Rekon DA i oppdrag å analysere ulykken for å beregne hastigheten bilen hadde der hvor sporene starter på høyre side av veien i bilens kjøreretning. Rekons rapport er basert på følgende grunnlagsmateriale:

1. Politidokumentene i saken med fotomappe fra skadestedet.
2. Rapport fra utreder Bråten med oppmålinger av skadestedet i samarbeid med politibetjenten som tok mål og laget illustrasjonsmappen i politidokumentene
3. Fotos av bilen.

Det er lagt til grunn følgende hendelsesforløp:

Føreren kjørte i nordgående retning på (M.veien). Han holdt seg langs den hvite stripen inn mot venstresvingen etter løpshavna. Der føler han at bilen får et kakk eller at han kjørte over en stein. Etter dette fikk bilen en sleng i samme retning som veien på stedet. Bilen skrenset delvis i grøfta på høyre side før den skrenset over i motsatt kjørefelt og ut av veien på venstre side. Der traff bilen et hull som førte til at den rullet rundt og ble liggende på siden. Føreren sier at han kjørte i ca. 75 km/h til 80 km/h da hendelsen inntraff.

Rekon konkluderer i sin rapport av 29.6.20 med følgende:

Førerens forklaring om at hendelsen skjedde i ca. 80 km/h kan ikke stemme. Citroenen hadde mest sannsynlig rundt 119 km/h og ikke under 109 km/h i det den skrenset ut i grøfta på høyre side av veien.

Etter dialog med politiet vedtok sikrede den 2.7.20 et forelegg på kr 10 000 og tap av førerrett i tre måneder, for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 3 for følgende grunnlag:

Onsdag 20. mai 2020 ca. kl. 20.20, i (M.veien) i B., kjørte han personbil (registreringsnummer) uten å være tilstrekkelig hensynsfull, aktpågivende og varsomt. Under kjøring holdt han for høy hastighet etter forholdene, eller opptrådte uoppmerksomt på annet vis, i det han havnet utenfor asfaltkanten på veiens høyre side før bilen skrenset og krysset motgående kjørefelt før det deretter kjørte ut av veien på veiens venstre side. Kjøretøyet ble påført materielle skader og han ble selv brakt til lege for undersøkelse.

I signaturfeltet har sikrede tilføyd følgende:

Jeg anser meg selv som ikke skyldig, og erkjenner ikke straffeskyld. Hendelsen er en uforutsett plutselig ytre hendelse, en ulykke/et uhell. Jeg vedtar forelegget/forliket for å få saken ut av verden, da dette vil straffe uskyldige tredjeparter (barn & under i idretten spesielt) i mindre grad, og spare samfunnet for øvrig for unødig ressursbruk! Generelt, men også mtp. Covid 19.

Forelegget/forliket på (NOK 10.000) står ikke i forhold til lovbruddet og min økonomiske situasjon pt., dagpenger.

...

Selskapet besluttet 8.7.20 å avslå erstatning og si opp forsikringsavtalen under henvisning til at sikrede hadde gitt uriktig opplysninger under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd.

Selskapet mente at sikrede hadde gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger om hastigheten i forkant av hendelsen. Subsidiært anførte selskapet at erstatningen uansett ville falle bort som følge av at forsikringstilfellet var fremkalt med grov uaktsomhet, jf. fal. § 4-9.

Sikrede krever erstatning for skadene bilen ble påført under utforkjøringen, og avviser at selskapet har anledning til å si opp forsikringsavtalen. Sikrede har ikke gitt gal forklaring til selskapet og selskapet har uansett ikke oppfylt sin strenge bevisbyrde.

Sikrede har forklart hendelsen slik han opplevde den. Sikrede følte at dekket eksploderte, eller at han traff en gjenstand eller et dyr. Dette er den samme forklaringen sikrede gav politiet rett etter hendelsen, og sikrede har derfor ikke hatt mulighet til å tilpasse forklaringen etter forsikrings vilkår.

Rekons konklusjoner mht. fart stemmer ikke med hva vitner har forklart. Ett av vitnene har blant annet forklart at "farten så normal ut". Rekon har også lagt til grunn et uriktig hendelsesforløp. Sikrede fastholder at han fikk en kontrastleng. Bilen fikk en helt annen vinkel og løp mot grøften enn det som er lagt til grunn i rekonstruksjonen. Dette er også sammenfallende med vitnenes forklaring.

Sikrede kjenner seg ikke igjen i det selskapets utreder har skrevet om sikredes forklaring om en eventuell uoppmerksomhet.

Sikrede vedtok forelegget for å spare samfunnet for kostnader. Dette betyr ikke at han er skyldig.

Selskapet avviser ansvar og sier opp forsikringen med henvisning til uredelig brudd på opplysningsplikten ved skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd.

Sikrede har forklart at ulykken skyldes at han kjørte over en stein eller et dyr og punkterte høyre bakhjul, eller lignende. Sikrede trodde ikke at han har vært utenfor veibanen i forkant av utforkjøringen. Han forklarte at han kjørte etter forholdene med en hastighet på 75-80 km/t.

Sikredes forklaring er i strid med vitneforklaringer og sakkyndiges vurderinger. Rekon har konkludert med at sikredes forklaring om hastighet ikke stemmer. Det er ikke funnet spor etter en gjenstand eller et dyr som sikrede kan ha kjørt over på ulykkesstedet, og det er ikke avdekket tekniske feil ved bilen. Ulykken skyldtes høy fart kombinert med sikredes manglende kontroll på kjøretøyet. Politiet har også funnet grunnlag for straffeforfølgning av sikrede.

Sikrede har bevisst latt være å fortelle om hastigheten han holdt gjennom svingen, og at han lå utenfor kjørebane med bilen fordi han forstod at disse opplysningene kunne føre til avkortning eller avslag på erstatning. Hadde selskapet lagt sikredes forklaring til grunn, ville han mottatt en erstatning han ikke hadde krav på. Det følger også av vedtagelsen av forelegget at sikrede var klar over situasjonen.

Selskapet anfører subsidiært at ansvaret uansett faller bort fordi forsikringstilfellet er fremkalt ved grov uaktsomhet, jf. fal. § 4-9.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er uten ansvar og kan si opp forsikringsavtalen som følge av uredelig brudd på opplysningsplikten under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd.

Selskapets kan avslå erstatningskravet etter fal. § 8-1 fjerde ledd såfremt sikrede bevisst har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger ved skadeoppgjøret, og sikrede visste eller måtte vite at opplysningene kunne medføre en uberettiget erstatningsutbetaling. Selskapet har også adgang til å si opp samtlige forsikringsavtaler med én ukes varsel, samt nekte fremtidig kundeforhold, jf. fal. § 8-1 femte ledd.

Sikrede forklarte til selskapets utreder at han mente at han hadde en hastighet på mellom 75–80 km/t da uhellet oppstod. Han opplyste at bilen hadde skiltgjenkjennelse, og at han derfor ville ha fått et varsel om han kjørte over 80 km/t som var fartsgrensen på stedet. Han avviste at uhellet kunne skyldes at han var uoppmerksom.

Selskapet har fremlagt en sakkyndig uttalelse fra Rekon som konkluderer med at sikrede må ha hatt en hastighet på minst 109 km/t, men mest sannsynlig rundt 119 km/t, da bilen skrenset ut i grøften på høyre side av veien. Det er ikke fremlagt dokumentasjon som tilsier at Rekons beregninger er uriktige. Rekons beregninger samsvarer med at tingretten la til grunn at utforkjøringen skyldtes sikredes egen atferd i form av høy hastighet og/eller manglende oppmerksomhet.

Ifølge Rekons konklusjon er opplysningens sikrede ga til selskapets utreder om fart uriktige. Nemnda mener det må det kunne legges til grunn at sikrede må ha vært kjent med at han holdt en hastighet som var minst 29 km/t, og mest sannsynlig ca. 39 km/t, høyere enn fartsgrensen på stedet. Alternativet er at sikrede pga. uoppmerksomhet ikke var kjent med at han brøt fartsgrensen. I så fall vil opplysningen om at han ikke var uoppmerksom være uriktig. Opplysningene sikrede ga til selskapet samsvarer med opplysningene han ga under politiavhør. Nemnda kan ikke se at det er grunnlag for å si at sikrede ikke har vært bevisst dette.

Nemnda har lagt til grunn at det er alminnelig kjent at opplysninger om hastighet er en sentral faktor ved vurderingen av risikoen ved bilkjøring, og spørsmålet om det foreligger grov uaktsom fremkallelse av forsikringstilfellet, se eksempelvis FinKN 2016-347. Nemnda kan ikke se noen annen grunn til at sikrede ga uriktige opplysninger om farten, eventuelt om egen oppmerksomhet, enn for å unngå en avkortning i erstatningen.

Ut fra dette er selskapet fri for ansvar og kan si opp forsikringsavtalen med én ukes varsel, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).